

Oblicza męskości / Faces of Masculinity

Pod redakcją
Ewy Bogdanowskiej-Jakubowskiej

WYDAWNICTWO
UNIwersytetu ŚLĄSKIEGO
KATOWICE 2017

**Oblicza męskości /
Faces of Masculinity**

Prace Naukowe

Uniwersytetu Śląskiego
w Katowicach
nr 3586

Oblicza męskości / Faces of Masculinity

Pod redakcją
EWY BOGDANOWSKIEJ-JAKUBOWSKIEJ

Redaktor serii: Językoznawstwo Neofilologiczne
MARIA WYSOCKA

Recenzent
EWA PIECHURSKA-KUCIEL

Spis treści

Słowo wstępne (<i>Ewa Bogdanowska-Jakubowska</i>)	7
Preface (<i>Ewa Bogdanowska-Jakubowska</i>)	9
KAZIMIERA WÓDZ, JOLANTA KLIMCZAK	
Przemiany męskości. Refleksja socjologiczna z badań nad społecznościami robotniczymi	11
TOMASZ JAKUBOWSKI	
Powrót do męskości – studium przypadku detranzycji	25
MAJA GWÓDŹ	
Thwarted masculinity: The representation of intersexuality in discourse with reference to Jeffrey Eugenides's novel <i>Middlesex</i>	39
MARCIN KUCZOK	
Gentleman and peasant: the linguistic picture of a man in English and Polish proverbs	59
EWA BOGDANOWSKA-JAKUBOWSKA	
A picture of masculinity in Polish political discourse	77
WOJCIECH WACHOWSKI, ALICJA SZMAUS-JACKOWSKA	
A few remarks on the feminine and masculine approach to taboo content; particularly on the selection of the metonymic vehicle	95
ANNA HANUSIAK	
Góralski bohater czy bandyta? Wieloznaczny wizerunek zbójnika karpackiego	111
JAN MUSIAŁ	
„Był więcej niż męski, był demoniczny”. Literaturoznawcza wartość męskości w aksjologii Stefana Kołaczkowskiego	129

PATRYCJA KOWALIK, ADRIAN WITKOWSKI	
Kryzys męskości	135
Noty o Autorach	149

Słowo wstępne

Pojęcie męskości od dawna fascynowało zarówno laików, jak i uczonych. Jego wielowymiarowość zawsze skłaniała do dociekań nad jego naturą. Wpływ, jaki męskość – podobnie jak kobiecość – ma na nasze życie, psychikę, relacje z innymi ludźmi, zachowania społeczne i język, sprawia, że stanowi ona przedmiot zainteresowań badawczych uczonych reprezentujących różne dyscypliny nauki.

Książka ta jest ilustracją przedstawionej tezy. To zbiór artykułów, które łączy wspólny temat – męskość, definiowana w różny sposób i postrzegana z różnych perspektyw. Pierwszy tekst prezentuje spojrzenie socjologiczne: Jolanta Klimczak i Kazimiera Wódcz analizują przemiany męskości w społecznościach robotniczych w wybranych kulturach (również w kulturze polskiej).

Kolejne dwa szkice, reprezentujące perspektywę psychologiczną, traktują o trudnościach związanych z płcią. Tomasz Jakubowski przedstawia studium przypadku detranzycji (powrotu do płci przypisanej zaraz po urodzeniu). Maja Gwóźdź pisze natomiast o tzw. *thwarted masculinity* (zepsutej męskości), analizując sposób prezentowania interseksualności w dyskursie na przykładzie powieści Jeffreya Eugenidesa *Middlesex*.

Językowemu obrazowi mężczyzny i męskości poświęcone są artykuły Marcina Kuczoka oraz mój. Ten pierwszy to analiza polskich i angielskich przysłów. Drugi to krytyczne studium polskiego dyskursu politycznego (tworzonego przez mężczyzn polityków). Tekst Wojciecha Wachowskiego i Alicji Szmaus-Jackowskiej, oparty na kognitywnej teorii metafory, traktuje z kolei o różnicach między kobietami i mężczyznami w wyrażaniu treści tabu.

Następne dwa artykuły stanowią próbę przedstawienia obrazu męskości istniejącego w polskim piśmiennictwie. Anna Hanusiak kreśli wizerunek zbójnika karpackiego, opierając się na źródłach prasowych, etnograficznych, historycznych i literackich. Jan Musiał prezentuje literaturoznawcze studium męskości według historyka i krytyka literackiego Stefana Kołaczowskiego.

Dyskusję dopełnia tekst Patrycji Kowalik i Adriana Witkowskiego, którzy piszą o kryzysie męskości we współczesnym społeczeństwie.

Prezentowane tu artykuły nie stanowią wyczerpującego obrazu męskości, to tylko wrywki opisu złożonego i wielowymiarowego zjawiska, które wciąż ulega zmianom warunkowanym głównie czynnikami społecznymi i kulturowymi. Teksty te jednak można potraktować jako istotny przyczynek do analizy męskości we współczesnym społeczeństwie, sposobów jej przedstawienia w języku i kulturze oraz obrazu utrwalonego w dyskursach różnego rodzaju.

Ewa Bogdanowska-Jakubowska

Preface

Masculinity, like femininity, has always fascinated laymen as well as scholars. The multi-dimensional character of the concept makes us willing to investigate its nature. The fact that masculinity, like femininity, has a great impact on the individual's life, psyche, social relations and even language, makes it a focus of interest for scholars representing many academic disciplines.

The book is a good illustration of the above. It is a collection of papers that have a common topic – masculinity, dealt with in various ways and looked at from different perspectives. In the first paper, Jolanta Klimczak and Kazimiera Wódz analyse changes of masculinity observed in working-class communities in selected cultures (Polish culture included). The study represents a sociological perspective.

Next two papers, written from a psychological perspective, deal with gender-related problems. Tomasz Jakubowski presents a case study of de-transition (a return to one's gender assigned at birth). Maja Gwóźdź writes about the so-called *thwarted masculinity*, analysing how intersexuality is represented in literary discourse (Jeffrey Eugenides's novel *Middlesex*).

To draw a linguistic picture of men and masculinity is the aim of the following two papers. Marcin Kuczok carries out a contrastive study of linguistic representations of men and masculinity in Polish and English proverbs. My paper is a critical analysis of Polish political discourse (produced by male politicians). Next, in the text by Wojciech Wachowski and Alicja Szmaus-Jackowska, differences in expressing taboo content between men and women are investigated within the framework of the cognitive theory of metaphor.

The subsequent two papers try to present a picture of masculinity existing in Polish writing. Analysing press, ethnographic, historical and literary sources, Anna Hanusiak draws a picture of the Karpatian highlander robber. Jan Musiał presents a literary study of masculinity according to the historian and literary critic – Stefan Kołaczkowski.

The discussion on masculinity is concluded by Patrycja Kowalik and Adrian Witkowski who write about masculinity crisis in modern society.

The papers presented below do not provide a complete picture of masculinity; they only form a fragmentary description of the complex and multi-dimensional concept constantly undergoing changes which are socially and culturally conditioned. The papers, however, can be considered a valuable contribution to an analysis of masculinity in modern society, and its representations in language and culture.

Ewa Bogdanowska-Jakubowska

Redaktorzy

LIDIA FALKOWSKA-WINDER (teksty angielskie)

AGNIESZKA PLUTECKA (teksty polskie)

Projektant okładki

TOMASZ GUT

Redaktor techniczny

MALGORZATA PLEŚNIAR

Korektorzy

RENATA ŚLIŻ

JOANNA ZWIERZYŃSKA

Łamanie

MAREK ZAGNIŃSKI

Copyright © 2017 by

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336

ISBN 978-83-8012-980-1

(wersja drukowana)

ISBN 978-83-8012-981-8

(wersja elektroniczna)

Wydawca

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice

www.wydawnictwo.us.edu.pl

e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 9,5. Ark. wyd. 11,0.

Papier offset. kl. III, 90 g Cena 26 zł (+VAT)

Druk i oprawa: „TOTEM.COM.PL Sp z o.o.” Sp.K.

ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław

ISSN 0208-6336
Cena 26 zł (+ VAT)

Więcej o książce

ISBN 978-83-8012-981-8

9 788380 129818

